

Massedemonstrationer ryster Rumæniens regering

Troels Heeger krja@berlingskemedi.dk



250.000 demonstranter gik på gaden i Bukarest i protest mod regeringen. Foto: Andrei Pungovschi

Hundretusinder af rumænere demonstrerer i Bukarest mod vennetjenester og korrupsion i landets politiske ledelse. Rumæniens regering kæmper for at genvinde befolkningens tillid.

Ikke engang et krybende tilbagetog har kunnet skåne den rumænske regering for de mest omfattende folkelige protester, siden massedemonstrationer i 1989 førte til den kommunistiske diktator Nicolae Ceausescus fald fra magten.

Søndag forsøgte premierminister Sorin Grindeanu fra det socialdemokratiske regeringsparti, PSD, at lægge låg på demonstranternes vrede ved at trække et omstridt dekret tilbage - et dekret, der i store træk giver strafrihed til politikere dømt for magtmisbrug og korrupsion.

»Jeg ønsker ikke at splitte Rumænien. Vi kan ikke blive delt i to,« sagde premierminister Grindeanu på rumænsk fjernsyn.

Trods regeringens indrømmelser fortsatte omtrent en halv mio. rumænere, heraf cirka 250.000 alene i Bukarest, de landsomspændende protester mod regeringen, der har mindre end to måneder på bagen.

»Vi har hundretusinder af rumænere på gaden, og jeg stoler på dem, jeg stoler på mit folk, jeg tror på Rumænien,« sagde den rumænske præsident, Klaus Iohannis, under et besøg på Malta.

»Demonstranternes primære mål har været at få regeringen til at rulle dekretet tilbage, hvilket nu ser ud til at være lykkedes. Men de vil også sende et budskab om, at de ikke vil finde sig i korrupsion, at de ønsker en anden slags politik, at de ønsker de rumænske anti-korrupsionsen-

heder og retssystemet til fortsat at virke. De vil have indsatsen med at rydde op i rumænsk politik til at fortsætte,« siger Paul Ivan, der forsker i rumænsk politik ved den uafhængige tænketank European Policy Centre, til Berlingske.

Protesterne begyndte tirsdag sidste uge, da PSD-regeringen trods forsikringer om det modsatte uden forudgående varsel og uden konsultation med oppositionen hastvedtog det omstridte dekret, der er blevet kritiseret af en lang række EU-regeringschefer, herunder Angela Merkel.

Et slet skjult forsøg

Med dekretet ønskede regeringen at afkriminalisere magtmisbrug og korrupsionsforseelser, der falder under en grænse på 44.000 euro. Omtrent 30 korrupsionsdømte medlemmer af regeringspartiet PSD, herunder partichef Liviu Dragnea, ville have fordel af den skrottede lov.

»Regeringen ønskede at vedtage en lov, der i praksis ville have gjort det mere vanskeligt at retsforfølge

magtmisbrug, der groft sagt ville være blevet afkriminaliseret, såvel som en række andre tiltag, der ville have svækket statens mulighed for at beskytte samfundet og retsforfølge individer,« siger Paul Ivan, til Berlingske.

Rumænsk lov forbyder tidligere dømte at overtage posten som regeringsleder. Flere kritikere af regeringen ser derfor dekretet som et slet skjult forsøg på at bane vejen for et comeback til den kontroversielle partiformand, der i april sidste år blev idømt en betinget dom på to års fængsel for valgsvindel i 2012.

Dengang manipulerede Dragnea ifølge rumænske dommere med stemmetallet i en afstemning om, hvorvidt den daværende præsident, Traian Basescu, skulle sigtes for korrupsion.

Rumænien har dog gjort betydelige fremskridt, når det gælder korrupsionsbekæmpelse, mener Paul Ivan. Netop derfor har massedemonstrationerne været så omfattende.

»Befolkningen i Rumænien har set, at en lang række højtplacerede personer i retssystemet, forretningsmænd og politikere i de seneste fire-fem år er blevet dømt for korrupsion. De har set, at retssystemet virker, og nu protesterer de, fordi en del af den politiske elite forsøger at spole udviklingen tilbage,« siger han.

Dermed er der tale om en alvorlig krise for PSD, der i december 2016 vandt regeringsmagten med ikke færre end 46 pct. af stemmerne. Dragnea har omtalt demonstrationerne som begyndelsen på et »statskup« anført af præsident Klaus Iohannis, der tidligere har erklæret sin modstand mod regeringens planer om en lønreform.

Troels Heeger er Berlingskes korrespondent i Tyskland

Ulla Tørnæs vil tørre op efter Trumps sparekniv i FN

Danmark vil samle opbakning i EU, så FNs Befolkningsfond får de penge, som USAs præsident Trump har taget fra organisationen, fordi den er fortalende for abort.

Ole Damkjær od@berlingskemedi.dk

Præsident Trumps beslutning om at fratage den økonomiske støtte til FN og andre organisationer, der er fortalende for abort, er et paradoks, og EU skal nu træde i karakter og kompensere for USAs manglende bidrag.

Det fastslår udviklingsminister Ulla Tørnæs (V), der har finkæmmet Udenrigsministeriets budgetter for at finde u-landskroner, der kan bruges på at råde bod på præsident Trumps ideologiske spareøvelse. Hun har fundet 75 millioner kroner, der blandt andet skal gå til FN, og som kommer oven i de 360 millioner kroner, Danmark i forvejen har bevilget.

»Præsident Trumps beslutning ærgrer mig, for det er ikke småpenge, han vil tage fra arbejdet med at styrke familieplanlægningen. Og samtidig er USA jo en vigtig spiller at have med,« siger Ulla Tørnæs til Berlingske.

Ifølge organisationen Sex & Samfund, der arbejder med familieplanlægning i flere udviklingslande, vil Trumps sparekniv koste minimum 600 millioner dollar i USAs støtte til den globale indsats. Men potentielt er der 9,5 milliarder dollar på spil, påpeger Sex & Samfund, fordi Trumps beslutning kan ramme organisationer, der arbejder med for eksempel malariaforebyggelse, børnesundhed eller HIV og AIDS, hvis de på nogen måde inkluderer abortomtale i andet af deres arbejde.

Det er ikke første gang, at Danmark på den måde meget kontant lægger luft til den amerikanske administrations politik, når det gælder befolkningstilvæksten, adgangen til familieplanlægning, prævention og kvinders rettigheder.

Da Ulla Tørnæs sidst var udviklingsminister - fra 2005 til 2010 - samlede Danmark og det øvrige EU også ind for at finde de penge, som den daværende republikanske præsident, George W. Bush, fratog FNs Befolkningsfond, UNFPA.

7,5 barn pr. kvinde

Da præsident Trump som en af sine første handlinger traf beslutningen ved udgangen af sidste måned, var Ulla Tørnæs på besøg i det vestafrikanske land Niger, der ikke bare er et af verdens fattigste, men også det sted på kloden, hvor kvinder får flest børn - i gennemsnit 7,5 barn.

»Når man er i et land som Niger, er det da et paradoks at få beskeden om, at USA vælger at fjerne støtten til organisationer, der lige præcist har fokus på at sikre adgangen til prævention og familieplanlægning for at få nedbragt befolkningstilvæksten,« siger Ulla Tørnæs.

Det er jo ingen hemmelighed, at visse medlemslande i EU også er skeptiske over for familieplanlægning og abort. Tror du, at EU-landene kan enes om at skillinge sammen og kompensere for Trumps besparelser på det område?

»Ja, det tror jeg. Det har vi i hvert fald kunnet før, og jeg vil presse på for, at vi kan gøre det igen. EU støtter jo som sådan også UNFPA (FNs Befolkningsfond, red.), og jeg har allerede haft en god snak med min hollandske kollega, der er enig i, at vi skal gøre, hvad vi kan for at fylde op så at sige,« siger Ulla Tørnæs.

30
korrupsionsdømte medlemmer af regeringspartiet PSD, herunder partichef Liviu Dragnea, ville have fordel af den skrottede lov.

RUMÆNSK PROTEST

Mindelser om tiden fra diktaturet

Sidste uge vedtog den rumænske regering et omstridt dekret, der i praksis giver amnesti til en række korrupsionsdømte politikere. Søndag valgte regeringen at trække dekretet tilbage efter de største demonstrationer i Rumænien siden den kommunistiske diktator Ceausescus fald i 1989. Selvom regeringen vil trække dekretet tilbage, fortsætter protesterne over hele Rumænien.